

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

ปริศนาพาสนุก

เรื่อง ปรีศนาพาสนุก

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ แป้งรำตื่นแต่เช้า หลังจากทำกิจวัตรประจำวันแล้ว แป้งรำก็ลงบันไดมาชั้นล่าง บ้านของแป้งรำเป็นบ้านทรงไทยใต้ถุนสูง ชั้นล่าง กั้นเป็น ๒ ห้อง ห้องครัวห้องหนึ่งและห้องเก็บของอีกห้องหนึ่ง ลานโล่งที่เหลือ ตั้งโต๊ะกินข้าวกับเก้าอี้ ๔ ตัว ใกล้เคียง กันมีแคร่ไม้ไผ่อีกตัวหนึ่ง

แม่กับยายนั่งอยู่บนแคร่ ยายกำลังใช้มีดเล่มเล็กเฉือนใบตองออกจากก้าน ส่วนแม่ก็ฉีกใบตองออกเป็นแผ่นสี่เหลี่ยม แล้วใช้ผ้าสะอาดเช็ดจนเป็นมัน วางซ้อนๆ กันไว้

“ตื่นแล้วหรือลูก แม่ทำข้าวต้มกึ่งไว้ให้อยู่บนโต๊ะ ลูกกินได้เลย แม่กับยายกินแล้ว” แม่บอกเมื่อหันมาเห็นแป้งรำ

“ยายกับแม่ฉีกใบตองจะทำอะไรจ๊ะ” แป้งรำถาม

“ยายจะทำข้าวต้มมัด กลัวยที่บ่มไว้กำลังสุกพอดี ทำไว้กินเองบ้าง แจกเขาบ้าง” ยายตอบมือก็ฉีกใบตองไปด้วย

“ดีจริง หนูชอบ แล้ววันนี้เพื่อน ๆ ของหนูจะมาหาตอนบ่ายด้วย หนูจะได้มีขนมไว้เลี้ยงเพื่อน” แป้งรำตอบมือดีใจ

“จ้...เจ้าของบ้านผู้แสนดี” แม่สัพยอกลูกสาว

“เออ ! แล้ววันนี้นัดกันมาทำอะไรล่ะลูก รายงานหรือ” แม่ถามต่อ

“จ๊ะแม่ เราจะมาทำรายงานเรื่องปริศนาคำทาย คุณครูให้ไปสัมภาษณ์คนในท้องถิ่น เดี่ยวแม่กับยายช่วยหนูด้วยนะจ๊ะ” แป้งรำตอบ

“ได้สิลูก แม่จำปริศนาคำทายอะไรเอ่ยได้เยอะแยะเลย” แม่ตอบ

แป้งรำเดินไปรับประทานอาหารเช้าที่โต๊ะกินข้าว เสร็จแล้วก็เดินไปหลังบ้าน ห่างจากตัวบ้านประมาณ ๑๐ เมตร มีเล้าไก่เล็กๆ อยู่เล้าหนึ่ง แป้งรำนำอาหารไปให้ไก่ซึ่งมีอยู่ ๗ ตัว จากนั้นก็เดินไปที่ร่องผักสวนครัว ใช้บัวรดน้ำผักที่ปลูกไว้ มีมะเขือ โหระพา กะเพรา ตะไคร้ ฯลฯ แล้วจึงขึ้นเรือนไปทำการบ้าน

ตอนบ่าย ชมพู่ บัว และขวัญ เพื่อนของแป้งรำซึ่งมีบ้านอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันก็เดินมาถึงบ้าน ระหว่างทางทั้งสามผลัดกันทายปริศนาอย่างสนุกสนาน

“อะไรเอ่ย ต้นเท่าครก ใบปรกดิน” ขวัญทายขึ้นก่อน

“ง่ายจะตาย ตะไคร้ใช่ไหมล่ะ” บัวตอบ

“ถามยากๆหน่อยได้ไหม” ชมพู่ท้าทาย

“ปลาอะไรใหญ่กว่าปลาวาฬ” ขวัญถามต่อ

“ปลาอะไรหนอ...ที่ใหญ่กว่าปลาวาฬ ไม่มีแล้วนี่....ปลาวาฬใหญ่ที่สุด
อยู่แล้ว ยอมๆ” บัวทำท่าหนักก่อนที่จะบอกยอมแพ้

“ก็ปลาวาฬซุบแป้งทอดอย่างไรละ ฮ่า ฮ่า” ขวัญเฉลยแล้วหัวเราะเสียงดัง
บัวกับชมพูก็พลอยหัวเราะตามไปด้วย

“ไม่เอาละ เธออย่าเอาคำถามกวนๆ มาถามอีกนะ ฉันไม่เล่นด้วยแล้ว”
บัวแก้งทำเป็นโกรธ

แป้งรำลงมารับเพื่อนที่ประตูหน้าบ้านแล้วพาไปหาแม่และยายเด็กทั้งสาม
ยกมือไหว้ผู้ใหญ่อย่างนอบน้อมแล้วนั่งลงบนเสื่อ แป้งรำจัดแจงหยิบ
ข้าวต้มมัดจากลังถึงบนเตามาวางไว้ตรงหน้าเพื่อน

“พวกเธอกินข้าวต้มมัดฝีมือแม่กับยายของฉันก่อน แล้วค่อยเริ่มงาน”
แป้งรำอวด

“ตามสบายนะลูก ไม่ต้องเกรงใจ ขนมนยังมีอีกมาก” แม่พูดเสริม

“ขอบคุณครับ ถ้าอย่างนั้นผมไม่เกรงใจนะครับ” ขวัญพูดแล้วก็หยิบข้าวต้มมัดมาแกะใบตองออก แล้วใส่เข้าปากเคี้ยวตุ้ยๆ อย่างเอร็ดอร่อยแม่กับยายหัวเราะด้วยความเอ็นดู

สักครู่หนึ่ง ชมพู่ก็เริ่มคำถามว่า “ยายคะ ตอนยายเป็นเด็ก ยายเคยเล่นปริศนาคำทายไหมคะ แล้วปริศนาศัพท์ก่อนมีอะไรบ้างคะ”

“ยายเล่นทายปัญหาามาตั้งแต่เด็กๆ แล้ว สมัยก่อนพอพลบค่ำ ญาติพี่น้องที่เป็นเด็กกรู่นราวคราวเดียวกันก็จะมานั่งรวมกันที่ระเบียงบ้านหาอะไรเล่นสนุกๆ ก่อนเข้านอน ที่ยายจำได้ก็มี เล่นตบแผละ จำจี้ และก็เล่นทายปัญหาอะไรเอ่ยนี้แหละ บางทีผู้ใหญ่ก็นึกสนุกร่วมวงเล่นด้วย ใครแพ้ก็ถูกเขกเข้า เขกกันเล่นๆ นะ ไม่ได้เขกกันเอาเป็นเอาตาย ปัญหาที่ทายก็เป็นเรื่องทั่วๆ ไป เป็นสัตว์บ้าง พืชบ้าง สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันบ้าง เช่น

อะไรเอ่ย วังโทองๆ มีธงข้างหลัง (สุนัข)

อะไรเอ่ย สีสั้นเดินเชื่อง ไม่มองกระเบื้องแต่มุ่งเข็ม (แม่)

อะไรเอ่ย ข้างนอกสุกใส ข้างในเป็นโพรง (มะเดื่อ)

อะไรเอ่ย เขียวเหมือนพระอินทร์ บินเหมือนนก ศรีปากอก นกก็ไม่ใช่
(แมลงทับ)

อะไรเอ่ย ชักออกมาดำ ดำเข้าไปแดง มีแสงไฟ (ไม้ขีดไฟ)

อะไรเอ่ย สามขาเดินมา หลังคามงสามลิ (คนแก่ผมหงอกถือไม้เท้า)

“เด็กๆ สังเกตปริศนาคำทายสิว่าข้อความมีลักษณะอย่างไร” แม่ถาม
เมื่อยายเล่าจบ

“เป็นคำคล้องจองใช่ไหมคะ” บัวตอบทันที

“ใช่จ้ะ นอกจากภาษาที่เรียงร้อยให้สัมผัสคล้องจองกันแล้ว ต้องเป็น
ภาษาสั้นๆ ง่ายๆ กระชับความ ไม่เยิ่นเย้อ โดยนำลักษณะเด่นของสิ่งของ
ที่ทายมาถามเพื่อสร้างความสนใจ หรือนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นที่คล้ายหรือ
ใกล้เคียงกับสิ่งที่นำมาทาย เพื่อเป็นการชี้แนะให้ทายถูก ดังนั้น ผู้ตอบจะต้อง
มีความรู้รอบตัว และมีความจำอย่างดี” แม่อธิบายเสริม

“การเล่นทายปัญหานอกจากจะเกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินแล้ว
ยังเป็นการฝึกให้เด็กรู้จักคิดเป็น ช่างจำ ช่างสังเกต มีปฏิภาณไหวพริบ
ในการแก้ปัญหา เป็นกลวิธีสอนของคนโบราณไงล่ะ” ยายพูด

“คนโบราณนี่เก่งจริงๆ นะครับ จะสอนลูกหลานตรงๆ ก็กลัวจะเบื่อ ต้อง
ทำให้เป็นเรื่องสนุกเสียก่อน” ขวัญกล่าวชม

“นี่แหละ ภูมิปัญญาไทยของเราที่เป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลาน เด็กๆ
ต้องรักษาไว้อย่าให้สูญหายไปนะจ๊ะ” แม่ย้ำ

เด็กๆ รับปาก จากนั้นก็ให้แม่และยายบอกปริศนาคำทายพร้อมเฉลย
อีกหลายข้อความ แบ่งรางวัลและบัวทำหน้าที่จดบันทึกเพื่อนำไปเรียบเรียง
เป็นรายงานส่งครูต่อไป

คำใหม่ในบทเรียน

กลวิธี	เฉลย	ปฏิภาณ	มุ่ง
กวน	เฉือน	ปรก	เยิ่นเย้อ
กิจวัตร	ใต้ถุน	ปริศนา	ระเบียง
ข้าวต้มมัด	โถง	ผลัด	ล้งถึง
เขก	บ่ม	พลบ	วาท
ครก	บัวรดน้ำ	ภูมิปัญญา	สัมภาระ
แคร่	ใบตอง	มรดก	ไหวพริบ

อ่านคำยาก

กลวิธี	อ่านว่า	กน-ละ-วิ-ที
กิจวัตร	อ่านว่า	กิด-จะ-วัด
ปฏิภาณ	อ่านว่า	ปะ-ติ-พาน
ปริศนา	อ่านว่า	ปริต-สะ-หนา
ภูมิปัญญา	อ่านว่า	พุม-ป็น-ยา
มรดก	อ่านว่า	มอ-ระ-ดก
วาท	อ่านว่า	วาน
สัมภาระ	อ่านว่า	สับ-พะ-ยก
สัมภาระ	อ่านว่า	สำ-พาด

สาระที่ ๑ การอ่าน

การอ่านคำที่ประวิสรรชนีย์

คำที่ประวิสรรชนีย์ คือ คำที่มีพยัญชนะผสมกับสระอะ (ะ) และ ออกเสียง อะ เต็มเสียง เช่น

กระชับ	กระดาษ	กระเบื้อง	กะเพรา
ชะงอก	ตะไคร้	มะเขือ	มะเดื่อ
ระเบียง	ระหว่าง	โหระพา	อะไร

ตัวอย่างประโยค

- ❖ คุณพูดให้**กระชับ**หน่อย
- ❖ **กระเบื้อง**มุงหลังคาวัดนี้ชำรุดแล้ว
- ❖ คุณพ่อชอบกินข้าวราด**กะเพรา**ไก่ไข่ดาว
- ❖ ห้าม**ชะงอก**หน้าออกนอกกรณ
- ❖ ฉันขุด**ตะไคร้**ให้แม่ทำเครื่องแกง

สาระที่ ๒ การเขียน

การเขียนจดหมายลาครู

การเขียนจดหมายลาครูเป็นการเขียนจดหมายถึงครูเพื่อแจ้งว่า นักเรียนไม่สามารถมาเรียนได้ จำเป็นต้องหยุดเรียน อาจเนื่องจากมีธุระจำเป็นหรือเจ็บไข้ได้ป่วย

การเขียนจดหมายถึงครูต้องเขียนด้วยภาษาที่สุภาพ ใช้กระดาศเขียนจดหมายสีขาว หรือกระดาศสมุดที่ไม่ฉีกขาด หรือ ยับยู่ยี่ ต้องสุภาพเรียบร้อย เขียนสั้นๆ ตัวบรรจงสวยงาม ไม่มีรอยชูดลบ หรือสกปรก และต้องเขียนให้อ่านออก

การเขียนจดหมายลาครูมีรูปแบบการเขียน ดังนี้

๑. แบ่งกึ่งกลางหน้ากระดาศ
๒. ที่อยู่ให้เขียนระหว่างกึ่งกลางของกระดาศที่เว้นขอบแล้วทางด้านขวามือ โดยเขียนที่อยู่ของนักเรียน บ้านเลขที่ ตำบล อำเภอและจังหวัด
๓. วัน เดือน ปี ให้เขียนกึ่งกลางระหว่างขอบกระดาศด้านซ้ายกับที่อยู่ โดยเขียนวัน เดือน ปีที่เขียนจดหมาย
๔. คำขึ้นต้นให้เว้นเส้นคั่นหน้ากระดาศสองเซนติเมตร และเว้นด้านขวาสุดของกระดาศหนึ่งเซนติเมตร
๕. เนื้อหา ให้เขียนกึ่งกลางระหว่างคำขึ้นต้นและวันที่ โดยเขียนบอกสาเหตุการลา และบอกระยะเวลาการลา
๖. คำลงท้าย ให้เขียนตรงกับวันที่ เป็นการบอกกล่าวแสดงความเคารพ เขียนว่า ด้วยความเคารพอย่างสูง

๗. ลงชื่อผู้เขียน ให้เขียนกึ่งกลางของคำลงท้าย เขียนด้วยลายมือที่สวยงามและให้อ่านออก

๘. คำรับรองของผู้ปกครอง ให้เขียนตรงกับคำขึ้นต้น เมื่อนักเรียนเขียนเสร็จแล้วต้องให้ผู้ปกครองลงชื่อกำกับเพื่อเป็นการยืนยันว่า นักเรียนมีกิจกรรมจริงหรือเจ็บป่วยจริง

๙. คำสรรพนามที่ใช้แทนตนเองในการเขียนจดหมายลาครู

นักเรียนหญิง ใช้คำว่า ดิฉัน

นักเรียนชาย ใช้คำว่า กระผม หรือ ผม

รูปแบบการเขียนจดหมาย

กึ่งกลางหน้ากระดาษ

๑ ช.ม.

ที่อยู่.....
.....

วันที่

คำขึ้นต้น.....

เนื้อหา.....
.....
.....

๒ ช.ม.

คำลงท้าย.....

ลงชื่อผู้เขียน

ขอรับรองว่าเป็นความจริง

ลงชื่อ.....

ผู้ปกครอง

ตัวอย่างจดหมายลาครู (จดหมายลาป่วย)

๑๑๗ หมู่ ๔ ตำบลลาดบัวหลวง

อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐

๒๖ มกราคม ๒๕๕๕

เรียน คุณครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓/๑ ที่เคารพ

เนื่องจากกระผมป่วยเป็นไข้หวัดมีอาการปวดศีรษะ
ตัวร้อน กระผมจึงขออนุญาตลาป่วยเป็นเวลา ๓ วัน ตั้งแต่วันที่
๒๓ - ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๕

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ด.ช. ชีรเดช ราชวงศ์

ขอรับรองว่าเป็นความจริง

ไพโรจน์ ราชวงศ์

(นายไพโรจน์ ราชวงศ์)

ผู้ปกครอง

การแสดงบทบาทสมมติ

การแสดงบทบาทสมมติ เป็นการแสดงบทบาทต่างๆ ตามเรื่องราวที่ได้สมมติ ผู้แสดงจะต้องลำดับขั้นตอนของการแสดงให้เหมาะสม เพื่อสื่อเรื่องราวการแสดงให้ผู้ดูเข้าใจและคล้อยตามบทบาทการแสดง ผู้แสดงจะแต่งตัวให้สมบทบาท หรือไม่แต่งก็ได้ แต่ผู้แสดงจะต้องศึกษาบทบาทที่ได้รับ และฝึกซ้อมการแสดงเพื่อให้การแสดงสมจริง เช่น การแสดงบทบาทสมมติเป็นพ่อ แม่ พี่ น้อง เป็นทหาร ตำรวจ แม่ค้า ตลอดจนเล่นในฉากสมมติ ตำรวจจับผู้ร้าย การเล่นเกมของ เป็นต้น

การพูดตามบท

การพูดตามบท เป็นการพูดตามถ้อยคำที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เช่น การพูดตามบทละคร การพูดรายงาน ผู้พูดจะต้องศึกษาบทพูดให้ชัดเจนแม่นยำ พูดชัดถ้อยชัดคำ ไม่วกวน จึงจะพูดได้สมบูรณ์ตามบท

ผู้พูดสามารถกำหนดบทบาทพูดไว้ล่วงหน้าโดยขีดเกล่าสำนวนการพูด เนื้อหาสาระให้ตรงประเด็นที่จะพูด แล้วพูดตามบทพูดนั้นทุกขั้นตอน

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

คำกริยา (อ่านว่า กริ - ยา) คือ คำที่แสดงอาการของคำนาม หรือสรรพนามเพื่อให้รู้ว่า นามหรือสรรพนามนั้นๆ ทำอะไร หรือเป็นอย่างไร เช่น

ป้อง**วัง**ในสนาม

วัน**เล่า**นิทาน

นกแซกเต้า**บิน**ไปในป่า

เขากับน้องกำลัง**กิน**ขนมอย่างเอร็ดอร่อย

นางพยาบาล**ดูแล**ผู้ป่วย

แม่**หุง**ข้าวอยู่หลังบ้าน

คำว่า วัง เล่า บิน กิน ดูแล หุง เป็นคำกริยา เพราะเป็นคำแสดงอาการของคำนาม และสรรพนาม

คำกริยาที่ควรรู้จักมี ๓ ประเภท คือ

๑. คำกริยาที่มีใจความสมบูรณ์ในตัวเองไม่ต้องมีบทกรรมมารับ เรียกว่า **อกรรมกริยา** (อ่านว่า อะ - กำ - กริ - ยา) คือ กริยาไม่มีกรรม เช่น

ฟ้า**ร้อง**

น้ำ**ไหล**

ไฟ**ดับ**

ฝน**ตก**

แดด**ออก**

๒. คำกริยาที่ไม่มีใจความสมบูรณ์ในตัวเอง ต้องมีบทกรรมมารับจึงจะมีใจความสมบูรณ์ เรียกว่า สกรรมกริยา (อ่านว่า สะ - กำ - กริ - ยา) คือ กริยามีกรรมมารับ เช่น

ชาวสวนตัดต้นไม้

ช่างลากซุง

ไก่จิกหนอน

ปลาล้างจาน

น้องอ่านหนังสือ

๓. คำกริยาที่ทำหน้าที่ช่วยกริยาอื่นให้มีความหมายสมบูรณ์ขึ้น เรียกว่า กริยาช่วย หรือกริยานุเคราะห์ เช่น

ฝนจะตก

พายุกำลังพัด

อากาศคงร้อนจัด

ราคาสินค้าอาจลดราคาอีก

หน้าที่ของคำกริยา

คำกริยาทำหน้าที่ในประโยค ได้ดังนี้

ทำหน้าที่เป็นกริยา ประเภทต่างๆ ในประโยคตามชนิดของกริยานั้นๆ

กริยาไม่มีกรรม เช่น ยายแม่เดิน

ม้าวิ่ง

ภราดรนั่ง

กริยามีกรรม เช่น ตำรวจขับรถ

ชาวประมงจับปลา

แม่ครัวล้างผัก

บทสักวา

บทสักวา (อ่านว่า สัก-กะ-วา) เป็นชื่อของร้อยกรองประเภทกลอนลำนำชนิดหนึ่ง ๑ บท มี ๔ คำกลอน ขึ้นต้นด้วยคำว่า “สักวา” และลงท้ายด้วยคำว่า “เอ๋ย”

สักวาดาวจระเข้ก็เหวก

สักวาดาวจระเข้ก็เหวก
ศิระตะกหันห่างขึ้นกลางหา
เป็นวันแรมแจ่มแจ้งด้วยแสงดาว
น้ำค้างพรายปรายโปรยโรยละออง
ลมเรื่อยเรื่อยเฉื่อยฉิวต้องผิวเนื้อ
ความหนาวเหลือทานทนกลมหมอง
สกุณากาดูเหว่ก็เร้าร้อง
พอแสงทองส่องฟ้าขอลาเอ๋ย

ของเก่า : หนังสือสักวาสุภาพิต

บทอาขยาน

ฝนตกแดดออก	นกกระจอกแปลกใจ
โผบินบินไป	ไม่รู้หนทาง
ไปพบมะพร้าว	นกหนาวครวญคราง
พื้มะพร้าวใจกว้าง	ขอพักสักวัน
ฝนตกแดดออก	นกกระจอกพักผ่อน
พอหายเหนื่อยอ่อน	บินจรผายผัน
ขอบใจพื้มะพร้าว	ถึงคราวช่วยกัน
น้ำใจผูกพัน	ไม่ลืมบุญคุณ

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ : บทอาขยานภาษาไทย ระดับประถมศึกษา

ครวญคราง	หมายถึง	ครางเรื่อย ๆ ไป
จร	หมายถึง	ไป
ผายผัน	หมายถึง	กลับไป

